

ANTOLOGIA DE POETES VALENCIANS

I

DEL SEGLE XIV AL XIX

INTRODUCCIÓ I SELECCIÓ
EDUARD J. VERGER

institutió
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació

BIBLIOTECA D'AUTORS VALENCIANS – 66

VALÈNCIA, 2018

Collecció fundada per

JOAN FUSTER

Dirigida per

ENRIC SÒRIA

Codirigida per

VICENT J. ESCARTÍ

Introducció i selecció

EDUARD J. VERGER

© De la introducció i la selecció: Eduard J. Verger, 2018

© De la present edició: Institució Alfons

el Magnànim-CVEI - Diputació de València, 2018

Coberta creada per ARTS GRÀFIQUES SOLER

Disseny de la collecció: FÈLIX BELLA

Il·lustració de les guardes: Fille jouant du luth près de son amant, Pierre Brebiette

ISBN: 978-84-7822-747-1 (Obra completa)

ISBN: 978-84-7822-749-5 (Volum I)

Dipòsit legal: V. 179-2018

Imprés a: Gràfiques Vimar

SUMARI

Nota a la segona edició	11
INTRODUCCIÓ	15
Propòsit i límits	17
L'edat mitjana	26
El Renaixement	33
Del barroc al neoclassicisme	37
Del romanticisme al premodernisme	40
El segle xx	44
Advertiment sobre l'edició	53
Nota complementària sobre la poesia valenciana del segle XIX	55
L'EDAT MITJANA	77
Jaume March	79
Pere March	85
Gilabert de Próixita	97
Jaume Escrivà	113
Jordi de Sant Jordi	117
Arnau March	141
Ausiàs March	145
Lluís de Vila-rasa	207
Joan Rocafort	213
Martí Garcia	219
Roderic Dies	227
Joan Guerau	229
Joan Roís de Corella	233
Bernat Fenollar	249
Francí de Castellví	253
Narcís Vinyoles	257

EL RENAIXEMENT	269	
Joan Baptista Anyés	271	
Jaume Beltran	285	
Vicent Ferrandis	293	
Joan Ferrandis d'Herèdia	297	
Andreu Martí Pineda	303	
Valeri Fuster	307	
Joan Timoneda	311	
DEL BARROC AL NEOCLASSICISME	323	
Jacinto Alonso Maluenda	325	
Pere Jacint Morlà	329	
Pere Esteve	347	
Marc Antoni Ortí	351	
Jeroni Martínez de la Vega	361	
Llorenç Matheu i Sanç	365	
Joan Baptista Roig	367	
Onofre Funes de Munyós	371	
Josep Oriola	375	
Carles Gassulla d'Ursino	379	
Joan Collado	383	
Marc Antoni d'Orellana	385	
Vicent Olcina	395	
Joan Baptista Escorigüela	399	
DEL ROMANTICISME AL PREMODERNISME	411	
Tomàs Villarroya	413	
Pasqual Pérez i Rodríguez	421	
Josep Maria Bonilla	429	
Vicent Boix i Ricarte	435	
Teodor Llorente	443	
Vicent W. Querol	479	
Jacint Labaila	487	
Fèlix Pizcueta	499	
Rafael Ferrer i Bigné	507	
Cristòfor Pascual i Genís	513	
Josep Aguirre Matiol	519	

Josep Bodria i Roig	525
Salvador Estellés i Rams	539
Constantí Llombart	543
Josep F. Sanmartín i Aguirre	551
Joan Baptista Pastor Aicart	555
Víctor Iranzo i Simon	561
Manuel Torres Orive	583
Lluís Cebrian Mezquita	587
Joan Espiau i Bellveser	601
Josep Maria Puig i Torralva	605
Ricard Cester	617
Francesc Badenes i Dalmau	621
Magdalena Garcia Bravo	627
Ramon Andrés Cabrelles	633
Glossari	645

NOTA A LA SEGONA EDICIÓ

Es presenten ací reunits en un sol volum el primer i el segon de la primera edició d'aquesta antologia, publicats respectivament el 1983 i el 1984. Semblant redistribució volumètrica afectarà també el volum tercer, publicat el 1988, i el quart, que no s'arribà a publicar: entre tots dos faran el segon d'aquesta segona edició que, ben mirat, pel que fa a aquell nonat volum quart, serà la primera. La introducció general, que ací es reproduueix sense modificacions importants, va ser escrita d'acord amb unes previsions molt dependents de la bibliografia disponible aleshores; dependència que prompte se'm va revelar excessiva després, durant la preparació de la part corresponent al segle XIX, per a la qual vaig haver d'endinsar-me en territoris poc explorats fins llavors. El resultat d'això va ser la dedicació d'aquell segon volum íntegrament a aquell segle, desviant-me així del projecte primitiu, segons el qual havia d'abastar no sols el XIX, sinó també el XX, i ho vaig justificar amb la nota complementària que s'inclou ací immediatament després de la introducció. També el tercer, finalment, calgué encapçalar-lo, pel mateix motiu, amb una nota justificativa del fet que encara no podia ser l'últim, i que el panorama del segle XX s'havia de completar amb un altre volum. A cada pas, en lloc d'atansar-me al remat, aquesta obra semblava no voler tenir fi, i de fet ha romàs inconclusa durant

un bon grapat de lustres; la previsió actual és que aquella segona nota complementària presidirà ara el volum que en aquesta segona edició ha de comprendre el segle xx. En lloc de refer la introducció incorporant-hi totes aquestes modificacions, he optat per deixar-les tal com van anar sorgint en el seu moment, com a testimonis de les vacil·lacions, dificultats i revolts que trenta-tres anys en arrere vaig haver d'afrontar durant el llarg procés d'elaboració d'aquesta antologia, sense els mitjans informàtics i altres facilitats disponibles avui. He actualitzat, això sí, algunes dates i he corregit uns quants lapsus que suara he pogut detectar, i he aprofitat l'avinentesa per a incorporar a aquest elenc uns pocs autors que per desconeixement o inadvertència de l'antòleg no foren inclosos en la primera edició, però els mèrits dels quals per acompanyar ací els altres a qui vaig atorgar millor sort se m'han fet després prou evidents, per pròpia reconsideració en alguns casos, en alguns altres per les noves aportacions de la crítica durant els darrers anys. No cal dir que amb això no s'ha pretès enllestir una tria inqüestionable, cosa evidentment impossible, sinó tan sols suplir aquestes mancances que amb el temps s'han tornat més fàcilment evitables. He resistit, en canvi, la temptació de matisar o rectificar en la introducció i en les notes aquest o aquell relat excessivament simplificador, aquesta o aquella impertinència potser una mica insolent, perquè són detalls no sempre evitables en una obra d'aquestes característiques, i no resten validesa, al meu parer, al panorama general que s'hi descriu. Només un altre canvi notable he d'advertir: que en el cos de l'antologia he prescindit de la periodització per generacions, més que prou indicada

en les notes. En fi, que els nous responsables de la Institució Alfons el Magnànim i de la Biblioteca d'Autors Valencians hagen considerat desitjable posar novament aquest llibre a disposició del públic em fa pensar amb satisfacció que, mal que bé, va cobrir en el seu moment una necessitat fins aleshores desatesa, i que avui pot continuar essent útil si aquella necessitat persisteix.

E. J. V.

València, novembre de 2016

Introducció

Eduard J. Verger

PROPÒSIT I LÍMITS

Fora dels cercles d'estudiosos, la noció que la majoria dels valencians que llegeixen té del transcurs de la nostra poesia es redueix, en els millors casos, a poc més que mitja dotzena de noms dels autors més importants del període auri, de les obres dels quals rarament ha llegit hom alguna pàgina. Aquesta desconexió no és més que una de les diverses manifestacions de la difícil situació cultural de la nostra societat, al llarg de segles i ara mateix; situació que respon a un conjunt de factors històrics, socials, polítics i de tota mena en els detalls dels quals no és oportú d'entretenir-nos excessivament ací, però que calia evocar d'antuvi, si més no d'aquesta manera tàcita, per tal com constitueixen el marc en què ha estat concebuda la necessitat d'aquesta antologia i la circumstància que en determina les característiques.

De fet, és aquest el primer intent que mai fins ara s'ha donat de recollir, en un panorama tan ampli com el present i amb una certa ordenació metòdica, una mostra selectiva de la poesia escrita en llengua catalana per autors valencians des del segle XIV fins als nostres dies. Existeixen actualment a l'abast bones edicions completes o àmplies seleccions de les obres dels principals poetes medievals que ací ens ocupen; però, llevat de molt poques, es presenten transcrits de forma difícilment comprensible per als lectors no avesats a aqueixa

mena d'edicions, o amb aparats crítics aclaparadors per a una lectura sense pretensions filològiques. En canvi, una gran part dels autors d'aqueixa i altres èpoques ací antologats no ha merescut mai cap edició crítica, però tampoc cap edició simplement actual que contribuís a acostar-los al lector menys introduït. Bé és cert que el nombre tan curt de composicions que d'alguns d'ells ens ha arribat contribueix a fer pràcticament inviable llur publicació si no és reunint-los en un conjunt com el present. Pel que fa a la qualitat estètica de la producció coneguda d'aquests autors, almenys la que incloc ací no deixa de mantenir en general un nivell de dignitat acceptable, i fins i tot ens hi pot sobtar ací o allà algun vers gratament colpidor; amb tot, és evident l'enorme distància que hi ha entre aquestes menys afortunades aportacions i les dels grans poetes medievals més generalment recordats o les dels nostres millors contemporanis. M'ha paregut, tanmateix, que calia atorgar al lector la possibilitat de verificar ell mateix tals comparances, encara que això s'hagués d'aconseguir mitjançant una acumulació de materials que a algú podrà semblar excessivament desigual. Tant l'estudiant com el lector curiós tenen ací, doncs, a l'abast una quantitat de textos a bona part dels quals no podien accedir fins ara fàcilment, per tal com no solen trobar-se tampoc en les antologies generals, on, per abraçar un àmbit prou més ampli que no aquesta —l'àmbit total de la poesia en llengua catalana—, la presència dels poetes valencians es veu necessàriament reduïda, pel que fa als més antics, a uns quants textos dels dos o tres autors de primer ordre (Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March, Roís de Corella...), i alguns pocs més, aquests

encara amb menor aportació textual, restant-hi tot un llarg període de tres segles —els dos darrers de «la Decadència» i el de «la Renaixença»; ço és, xvii, xviii i xix—¹ amb nul·la o escassíssima referència a la poesia feta per valencians, cosa explicable per la migradesa del conreu literari de la llengua pròpia durant aqueix temps.

Hom podia, però, inferir d'això una conclusió que ací s'ha procurat contrarestar: que l'activitat poètica més o menys culta en la llengua autòctona patí en terres valencianes un col·lapse total, com a darrera conseqüència de la progressiva castellanització dels sectors il·lustrats del país, la qual s'havia iniciat ja en els darrers anys del segle xv i arribaria en el següent, amb l'expansió de la impremta, a la seua generalització. No es tracta ara de negar el fet inqüestionable de la Decadència, ni tan sols de restar-li gens de la seua enorme gravetat. Fou un fenomen general de la literatura catalana, més primerenc al Principat i a les Illes, on en el segle xvi ja hi entra de ple; més greu posteriorment al País Valencià, on es prolonga de fet, a pesar d'una relativa abundància, per tot el xix, mentre per aquelles contrades ja s'ha engegat feliçment la Renaixença. Interessava, tanmateix, deixar constància d'una continuïtat mai no interrompuda del tot, que si va passar per moments molt precaris de què no ens ha restat a penes cap aportació realment valuosa,

1 La divisió en grans períodes que des del Romanticisme se sol fer de la història de la literatura catalana fa coincidir, a grans trets, el Segle d'Or amb el xv, la Decadència amb els xvi, xvii i xviii, i la Renaixença a partir del xix. No cal dir que es tracta de denominacions molt convencionals i, en tot cas, susceptibles de precisions cronològiques molt més afinades que les d'aquest esquema succint.

per altra banda palesa la vigoria d'una llengua que, fins i tot en condicions que haurien fet explicable la seua extinció, no solament ha perviscut incòlume entre el poble sinó que també ha estat capaç de mantenir una producció literària d'alguna entitat. I tot això sense eixir-nos-en dels límits valencians.

Aquesta darrera precisió mereix ser comentada. Tot esdeveniment literari és un fet essencialment lingüístic, i el seu àmbit virtual més immediat és, doncs, el mateix que el de la llengua en què es manifesta. Possiblement no és això tan veritat en cap altre gènere literari com ho és si ho apliquem a la poesia. I de la literatura d'una llengua es pot dir que constitueix, per damunt de qualssevilla demarcacions territorials, siguen polítiques, administratives, militars o eclesiàstiques, un sistema en el qual el valor de cada element es defineix en relació als valors de tots els altres. Per tant, no és possible parlar de «literatura valenciana», o de «poesia valenciana», com d'un conjunt autònom i amb una dinàmica pròpia i independent de la que s'esdevé enllà de l'Ebre o a les Balears, perquè la comunitat de llengua determina en el terreny literari unes interrelacions de les quals, a l'hora d'explicar-se un qualsevol fenomen concret, es fa ben difícil prescindir.

Això és sobretot evident per a aquelles èpoques en què la literatura en llengua catalana s'ha pogut desenvolupar en un clima de normalitat o ha tendit a acostar-s'hi, bé que no és menys cert pel que fa a les altres. Per posar només un exemple, l'opció d'Ausiàs March per un català ja pràcticament exempt d'occitanismes com a llengua poètica és una innovació capital que fa sentir les seues conseqüències en tota la poesia catalana posterior a ell,

per no parlar de les influències d'altra mena que també hi exercí. Quant a la diferència radical que hi ha entre això i els influxos que solen transcendir d'una literatura a una altra (els quals també són notables en el cas esmentat), és de tal obvietat que no requereix major insistència. Per altra banda, és cert que hi ha períodes molt extensos de la nostra història literària en els quals l'allunyament i la ignorància mútua entre els literats valencians i els de les altres regions de llengua catalana sembla quasi total; però s'ha de notar que aqueixos són també els períodes de major decandiment, i no sols del nivell literari. Desconeixença mútua, fragmentació dialectal, aïllament provincià, secessionisme lingüístic: tot això ha significat sempre per a nosaltres decadència, i la història de la nostra literatura n'és ben il·lustrativa.

I és sense perdre de vista tota aquesta qüestió com s'ha de calibrar l'abast d'aquesta antologia, que per exigències de la col·lecció on apareix no pretén de donar una imatge proporcionada de les diferents èpoques per què ha passat la producció poètica en la nostra llengua, sinó solament la d'una parcel·la que s'ha hagut de delimitar tenint en compte, a més de les lògiques i també discutibles avaluacions segons l'interés històric o el nivell estètic de cada obra, alguna condició tan aleatòria i aliena al fet poètic en si mateix com pot ser el lloc de naixença dels autors. Al principi d'aquest epígraf he intentat l'única possible justificació que m'ha semblat trobar d'aqueix criteri, el qual m'ha servit en tot cas per a afegir dificultats suplementàries a la tasca de selecció. En efecte, l'estat actual dels coneixements sobre la personalitat de bona part dels nostres poetes medievals no permet, en certs

casos, destriar d'una manera clara quins d'ells són valencians i quins no, per manca de dades biogràfiques ben establides que ens hi poguessen donar alguna seguretat, i per això és que alguns dels inclosos ací com a valencians han estat tinguts unànimement per catalans durant llarg temps (per exemple, Jaume March),² mentre que alguns altres (com ara Andreu Febrer)³ n'han restat exclosos, tot i haver passat en alguna ocasió per valencians, per ser cosa avui generalment admesa la localització de llur naixement fora d'aqueixos termes. En general, pel que fa al bon nombre de casos avui insuficientment o no gens documentats, el dubte és encara l'actitud més prudent en aquest punt, i pareix probable que continuarà essent-ho per molts anys. Com que, en definitiva, aquest problema m'ha vingut imposat pels motius totalment convencionals que ja he dit, i no per cap conveniència metodològica intrínseca, he de confessar que no m'han aturat els escrúpols a l'hora d'aprofitar qualsevol indicatiu mínimament raonable per a donar per justificada l'acollida d'un poeta o un altre en aquest Parnàs reservat només per als valencians. Més llastimosa, si de cas, que tal o tal altra inclusió fàcilment discutible, m'ho pareix l'exclusió obligada d'un panorama com el present de poetes tan importants com Ramon Llull, Anselm Turmeda, el ja esmentat Andreu Febrer o Bernat Metge, pel que fa als medievals, o la de

2 Cf. Mateu Rodrigo Lizondo, «Sobre l'ascendència d'Ausiàs March», *Revista Valenciana de Filologia*, VII (1981), núm. 4. p. 351-372.

3 José Ribelles Comín l'inclou en la seua *Bibliografía de la lengua valenciana*, vol. I, Madrid, 1920, p. 134. Cf. la «Introducció» de Martí de Riquer a Andreu Febrer: *Poesies*, Barcelona: Barcino, 1951, p. 6.

Jacint Verdaguer, Costa i Llobera, Joan Alcover, Joan Maragall, Josep Carner, Carles Riba, J. V. Foix, Salvador Espriu, Pere Quart, Brossa, Vinyoli, Martí i Pol, etc., entre els d'èpoques posteriors, tots ells imprescindibles en un disseny coherent de l'evolució de la totalitat de la poesia en la nostra llengua.

Més fàcils de justificar són, per les mateixes raons, els altres límits adoptats. En terres valencianes, o per autors que hi són nascuts, hi ha hagut contribucions al conreu poètic de diverses llengües, cosa lògica en un país que ha conegut, al llarg de la seua història, la implantació en el solar propi de les diferents cultures dels pobles que l'han dominat successivament o que hi han aportat contingents de població considerables. Entre els segles XI i XIII es podria parlar fins i tot d'una «escola valenciana», certament modesta dins el conjunt de la poesia en llengua àrab però no exempta d'originalitat, que hi té el seu lloc amb característiques pròpies, i de la qual destaquen els noms d'Ibn al-Labbana de Dènia, Ibn Khafaja i Ibn al-Zaqqaq d'Alzira, i al-Russafí de València, entre altres, fins a arribar a Ibn Amira i Ibn al-Abbar, que canten amb accents d'una amarga tristesa la pèrdua de València a mans del Conqueridor. En hebreu cabria almenys esmentar, ja en el XIV i principis del XV, les composicions religioses d'Ishac ben Siset Perfet. I, en occità, comptem amb dos dels darrers components, bé que ja molt ressagats i no precisament dels més brillants, de la gran escola trobadoresca catalana: el rei Pere el Gran i el seu fill Jaume II el Just. Ens podríem allargar encara en el record dels escriptors valencians de nació que han compost versos en italià, en llatí... Més familiar al lector actual és l'activitat literària realitzada per valencians

en castellà, llengua que des del regnat de Ferran el Catòlic conviu amb la catalana més o menys conflictivament, com tothom sap, fins als nostres dies, i que constantment li ha disputat a aquesta la preeminència com a vehicle de cultura, comptant sempre en aqueixa pugna amb l'anuençia i la complicitat de les classes dominants i les instàncies oficials del país. No pocs dels autors ací recollits, començant per Narcís Vinyoles, són escriptors bilingües, i alguns, com ara Ferrandis d'Herèdia, o com Jacinto Alonso Maluenda, ja en plena «Decadència», tan sols ocasionalment empren la llengua materna en llurs escrits; però és per llur condició de poetes en llengua catalana que són ací presos en consideració, alhora que s'hi ha prescindit dels escriptors del país que han versificat exclusivament en castellà, des dels integrants de l'Academia de los Nocturnos i tants altres des del darrer terç del segle XVI, que és quan comencen d'abundar, fins als més recents, com són Juan Gil-Albert, Vicente Gaos, Miguel Hernández, Francisco Brines, César Simón, Guillermo Carnero, Jaime Siles o José Luis Falcó, entre els més destacables del segle XX.

Deixant fora d'aquesta antologia, que des del seu títol es proclama «de poetes valencians», tots aquests conreadors de llengües altres que la catalana, no he fet més que aplicar una accepció llargament instal·lada en els hàbits terminològics més comunament compartits. «Sense excepció, les successives generacions de valencians hi han vist [en la repoblació de València per Jaume I, segle XIII] el principi de llur estirp», constata Joan Fuster.⁴ A ningú no estranyarà, doncs,

⁴ Joan Fuster, *Nosaltres els valencians*, Barcelona: Ed. 62, 1964, p. 25.

que, des de la nostra perspectiva actual, insistim a considerar fonamental aqueixa data. I pel que fa a la dualitat subsegüent, el mateix Fuster no fa sinó certificar un fet avui mateix observable a simple vista quan diu que «des d'un principi rep la designació de “valencià”, i té la qualitat de tal, “només” tot allò que ha estat fet i pastat a la zona catalana. El nom de “llengua valenciana” queda reservat per al català local: les modalitats no catalanes no podien aspirar a aquell nom». ⁵ En definitiva, són ben fàcils d'aplicar al nostre propòsit, *mutatis mutandis*, els mateixos raonaments pels quals s'exclou la matèria d'aquest llibre de les antologies poètiques i les històries literàries «espanyoles», on els nostres poetes de llengua castellana sí que tenen, en canvi, el lloc que els escau. ⁶

Encara una altra advertència és necessària sobre els límits del contingut d'aquest recull. Per a la selecció dels textos m'he dirigit preferentment a aquelles composicions que, en un sentit ampli, s'adscriuen al gènere definible com a «poesia lírica», on he donat cabuda a intencions i actituds ben diverses, des del tema moral o filosòfic al purament sentimental i amorós, des de l'abrandament religiós o patriòtic al simple joc verbal. He deixat de banda, doncs, la poesia d'intenció clarament satírica, amb tota l'anomenada «escola satírica valenciana» de finals del xv, i la narrativa o historicista, de què podrien donar exemple les *Trobes* apòcrifes de Jaume Febrer.

5 Joan Fuster, *Op. cit.*, p. 36 s.

6 Vegeu, per exemple, Juan Luis Alborg, *Historia de la literatura española*, Madrid: Gredos, 1972, vol. I, p. 13 s, i l'antologia *Diez siglos de poesía castellana* seleccionada per Vicente Gaos, Madrid: Alianza, 1979, que inclou poetes valencians com ara el comanador Escrivà, Joan Timoneda, Gaspar Gil Polo, Vicent Querol, Teodor Llorente i Miguel Hernández.

L'EDAT MITJANA

És a partir del segle XIV que podem parlar d'una poesia valenciana en el sentit que he tractat de matisar en les línies precedents. Ara bé: la poesia escrita en aqueix segle és exponent, tant en el seu aspecte temàtic com en el lingüístic, d'una evolució que convé examinar a partir de dades molt més remotes, que seguidament procure sintetitzar.

Quan el País Valencià és incorporat al món cultural europeu en virtut de la conquesta de Jaume I, que culmina el 1238 amb la capitulació de la ciutat de València i la subsegüent constitució d'un regne autònom dins la corona catalanoaragonesa, l'activitat literària culta de la societat feudal europea és encara majoritàriament en llatí, per bé que aquesta llengua ja no era compresa per les capes populars, que constituïen la major part de la població. La llengua romanç o vulgar quedava reduïda en un principi als usos quotidians, mentre la ciència i la literatura de tradició escrita eren preservades, per la dificultat de la llengua en què es produïen —i també per la raresa i els elevats preus dels còdexs, a més de l'analfabetisme general—, del coneixement i del gaudi de la majoria plebea.

Però també hi havia tot allò que a les classes dominants interessava que assolís una gran difusió. Probablement de la primera meitat del segle XII és el primer text que es conserva escrit totalment en català, encara que molt fragmentari: una versió

literal, amb interpolacions, del *Forum Iudicum*, que responia a la necessitat de fer arribar al poble les lleis per les quals havia de regir-se. Per altra banda, ja el concili de Reims, l'any 813, ordenava als bisbes la predicació en llengua vulgar, i el de Tours, del mateix any, recomanava que mirassen de traduir les homilies «in rusticam romanam linguam [...] quo facilius cuncti possint intelligere quæ dicuntur». Aquesta disposició era vigent a Catalunya des que fou acceptada pel concili de Magúncia (any 847) i inclosa entre els capitulars dels reis francs, ço que fa suposar l'existència d'una predicació en català des del mateix segle IX, per bé que el sermonari més antic que ens ha arribat en aqueixa llengua, les *Homilies d'Organyà*, és de la darrerria del segle XII o primeria del següent. De mitjan segle XIII és el poema religiós més antic, l'*Epístola farcida de sant Esteve* —anomenada així perquè a continuació de cada versicle llatí du el comentari corresponent en vulgar—, que és de suposar que s'utilitzava en la litúrgia valenciana, perquè en la catedral de València se'n conserven un parell de còdexs.

Des dels mateixos orígens de la llengua, molt abans de l'aparició d'aquests primers textos, és indubtable que degué existir una poesia lírica sobre temes profans i religiosos, i una altra d'èpica i narrativa; però d'aquesta poesia de tradició oral, que cantava el poble o que elaboraven i difonien els joglars, no ens ha restat cap testimoni contemporani escrit. Els primers «gojos» valencians són de la darrerria del segle XIII, i no seran recollits sinó molt posteriorment, en el XV. Pel que fa a la poesia joglaresca, els únics textos de què tenim notícia són alguns fragments prosificats en les cròniques,